

REMISSYTTRANDE
2022-03-10
Dnr 0505/21
Er referens: Ju2021/04006

Justitiedepartementet
Regeringskansliet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över *Åtgärder i gränsnära områden*

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande *Åtgärder i gränsnära områden* (SOU 2021:92) på remiss. Brå har inget att invända mot utredningens redogörelse för de rättsliga förutsättningarna, myndigheternas behov av ytterligare verktyg för att ingripa mot gränsöverskridande brottslighet eller lagförslagets utformning.

20.5.2 Kroppsvisitation och genomsökande av transportmedel (s. 502–511)

Brå vill emellertid understryka vikten av att grunderna för när myndigheterna får använda tvångsmedel i brottsförebyggande syfte klargörs ytterligare. I utredningen anges bland annat att ingripanden kan vara baserade på polisiär kunskap och erfarenhet hos den enskilde tjänstemannen (s. 508–509). Brå har tidigare konstaterat att ett större diskretionärt utrymme kan medföra att den enskilde tjänstemannen undviker eller tvekar inför att använda sina befogenheter alternativt använder befogenheterna i större utsträckning än vad som är motiverat (Brå 2016:13, Brå 2020:1). Om grunderna för ”anledning att anta att åtgärden behövs” inte är tillräckligt klargjorda kan det inverka på rättssäkerheten. Ytterligare exempel på vilka typer av kunskapsbaserade överväganden och bedömningar av faktiska omständigheter, som kan ligga till grund för beslut om tvångsmedel i brottsförebyggande syfte, bör därför kunna vara ett viktigt stöd för den enskilde tjänstemannen och minska risken för att beslut om tvångsmedel fattas på godtyckliga grunder.

24.2.1. Konsekvenser för staten (s. 540–554)

I utredningens konsekvensanalys redovisas främst kostnader för inköpen av kameror samt investeringar i personal och fordon. Men nya befogenheter och ny teknik ställer också krav på implementeringsinsatser för att få effekt. I Brås utvärdering av polisens införande av kroppsburna kameror i region Stockholm framgick bland annat att bristen på tydliga riktlinjer och utbildning för poliser i pilotverksamheten medförde att många poliser var osäkra på hur de skulle filma och filmade andra situationer än de som var efterfrågade som bevisning av åklagare (Brå 2020:1). Det resulterade i att kamerorna användes i lägre utsträckning än förväntat och att andelen filmer som användes som bevisning i domstol var låg – samtidigt som kostnaderna för kamerorna var höga.

Brå vill därför framhålla vikten av att de berörda myndigheterna utarbetar egna och gemensamma strategier för hur de föreslagna befogenheterna ska implementeras och användas på ett träffsäkert och likvärdigt sätt. Brå bedömer att utbildningsinsatser, myndighetssamverkan och tydliga riktlinjer är en förutsättning för att myndigheterna ska uppnå de förväntade resultaten med de utökade befogenheterna och för att de integritetsinskränkningar som de innebär ska anses vara motiverade.

Detta yttrande avges av t.f. generaldirektör Björn Borschos efter föredragning av enhetsrådet Katharina Tollin.

Björn Borschos

Katharina Tollin